

Monumentnummer*: 532375

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 15 juli 2016
Kadaster deel/nr: 67354/146

Complexnummer

532373

Complexnaam

NHW-Fort De Bilt

*Woonplaats**

Utrecht

*Gemeente**

Utrecht

*Provincie**

Utrecht

*Straat**

Biltsestraatweg

*Nr**

160

*Toev.**

*Postcode**

3573 PS

*Woonplaats**

Utrecht

Situering

Bij

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Abstede

*Sectie**

C

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

8109

Abstede

C

8534

Abstede

C

7528

Abstede

C

8648

Abstede

C

8646

Abstede

C

8343

Abstede

C

7334

Abstede

C

8647

Abstede

C

8645

*Rijksmonumentomschrijving***

Cluster 38.

Inleiding

BOMVRIJE KAZERNE B 1, als bomvrij onderkomen met voorzieningen voor manschappen en hun materieel en gelegen op de noordelijke helft van het fort, direct bezijden de Biltsestraatweg. Kazerne B 1 maakte tot 1930 deel uit van de in totaal ongeveer vier maal zo grote, centraal gelegen kazerne B, die rond die tijd gedeeltelijk is

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

ontmanteld om de Biltsestraatweg door het fort te leiden. Een kazerne is een verblijfsgebouw voor soldaten en hun uitrusting. Het waren de Fransen die eind 18e, begin 19e eeuw het stelsel invoerden soldaten in kazernes te legeren; kazernes zijn vanaf die tijd deel gaan uitmaken van forten, maar hiernaast zijn er ook vele als afzonderlijke bouwwerken binnen of buiten de bebouwde kommen (steden) tot stand gekomen. De binnen de 19e-eeuwse forten en andere werken gesitueerde kazernegebouwen waren gewoonlijk als bomvrije onderkomens geconstrueerd, dat wil zeggen dat ze bestand dienden te zijn tegen vijandelijk vuur. Afhankelijk van de periode van ontstaan - en daarmee van de te verwachten inslagkracht van projectielen - werd van 'bomvrije gebouwen' gesproken, wanneer ze werden geacht bestand te zijn tegen een van tevoren gedefinieerd aantal inslagen van zwaar kaliber. Als bouw materiaal werd aanvankelijk metersdik metselwerk en later (gewapend) beton toegepast, terwijl als dekking van het dak en de frontzijde(n) bovendien een aanaarding plaatsvond. De niet binnen forten of andere werken gelegen kazernes waren al dan niet speciaal voor die bestemming opgerichte en ingerichte gebouwen met accommodatie voor de (permanente) legering van militairen, vaak ook voorzien van andere militaire faciliteiten, zoals exercitieterreinen.

Omschrijving

BOMVRIJE KAZERNE B 1 (1875-1877 / ca. 1930), opgetrokken in schoon metselwerk en bovenop en aan frontale zijde en flanken voorzien van een zware gronddekking. Alleen de gevel aan de keelzijde is zichtbaar. Ten tijde van de verbreding en het doortrekken van de straatweg door het fort, werd de kazerne in tweeën gedeeld. Het gevolg hiervan is dat Kazerne B 1 en Kazerne B 2 elkaars pendanten zijn; beide meten ca. 30 x 12 m. De zichtbare gevel eindigt ter weerszijden in een schuin aflopende keermuur en omvat een ritmische geleding door een reeks toegangen die geflankeerd zijn door tweezijdig getoogde vensters; alle gevelopeningen gesloten met houten luiken / deuren. Op het dak enige gemetselde rook- en/of luchtverversingskanalen.

Waardering

De BOMVRIJE KAZERNE B 1 van Fort De Bilt is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op: a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw), b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de eeuw).

Het betreft hier een onderdeel dat van oorsprong dateert van rond 1875, maar dat rond 1930 is aangepast aan nieuwe verkeersinfrastructurele ontwikkelingen door splitsing in een noordelijk en een zuidelijk deel, en dat een voorbeeld is van een aardgedekt, bakstenen, bomvrij bouwwerk dat van oorsprong diende als onderkomen voor manschappen en materieel.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex.

* Het onderdeel is representatief (karakteristiek) omdat het in verschijningsvorm de kenmerken vertoont die het

toenmalige en het rond 1930 gewijzigde, defensieve doel onderstrepen. Het vertegenwoordigt zeldzaamheidswaarden omdat het als voorbeeld kan dienen van een in de laatste operationele / functionele fase van de Nieuwe Hollandse Waterlinie een ingrijpende, reducerende aanpassing heeft ondergaan.

* Het onderdeel is tamelijk goed bewaard omdat het bouwwerk zich - behoudens de wijziging rond 1930 - in vrijwel de toestand bevindt waarin het rond 1880 verkeerde en omdat nog verschillende authentieke onderdelen en details kent.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bijgebouwen

Functie